

Factsheet IJsselwind

Alle feiten op een rij

Deel I: Antwoorden op veel gestelde vragen

Deel II: Toelichting locatiekeuze de Mars/Twentekanaal

Deel III: Reacties op (onjuiste) beweringen rondom IJsselwind
door o.a. Eefde Tegen-wind

Deel I Antwoorden op veel gestelde vragen

Wat is IJsselwind?

IJsselwind is een samenwerkingsverband tussen de energiecoöperaties Zutphense Energie Transitie (ZET), LochemEnergie, BrummenEnergie en EnergieRijk Voorst.

IJsselwind heeft tot doel het voorbereiden, realiseren en exploiteren van een windpark met een of meerdere burgerwindmolens nabij De Mars en het Twentekanaal. IJsselwind is opgericht op 19 november 2015.

Wat doen de vier energiecoöperaties achter IJsselwind nog meer?

Met elkaar hebben de vier energiecoöperaties meer dan 1.000 leden, die actief zijn met 34 projecten op het gebied van energiebesparing (isolatie), zonne-energie, waterkracht, elektrisch vervoer, enz. Zonder winstoogmerk streven de vier energiecoöperaties naar een energieneutrale Stedendriehoek in 2030.

Waarom is windenergie zo belangrijk?

De vier energiecoöperaties willen graag windenergie op land realiseren omdat windenergie volgens de huidige stand der techniek als meest efficiënte grootschalige lokale en duurzame energiebron wordt beschouwd. Daarom is windenergie onmisbaar in de mix van duurzame energiebronnen die nodig is voor de ambitie van een energieneutrale Stedendriehoek in 2030.

Wat is het plan van IJsselwind?

Het plan is om drie windmolens te ontwikkelen op de locatie De Mars/Twentekanaal, aan de rand van industrieterrein de Mars en het dorp Eefde. Twee molens komen ten noorden van het Twentekanaal en één molen op De Mars.

Zijn andere locaties in de Stedendriehoek definitief buiten beeld?

IJsselwind richt zich op dit moment op de locatie De Mars/Twentekanaal. Niet op andere locaties. Voor het realiseren van een energieneutrale Stedendriehoek zijn naar verwachting meerdere windparken nodig. Hierbij zouden de energiecoöperaties wederom het initiatief kunnen nemen. Maar ook andere partijen, zoals commerciële windontwikkelaars, kunnen hierbij het voortouw nemen.

Kan iedereen in de regio profiteren van de windmolens?

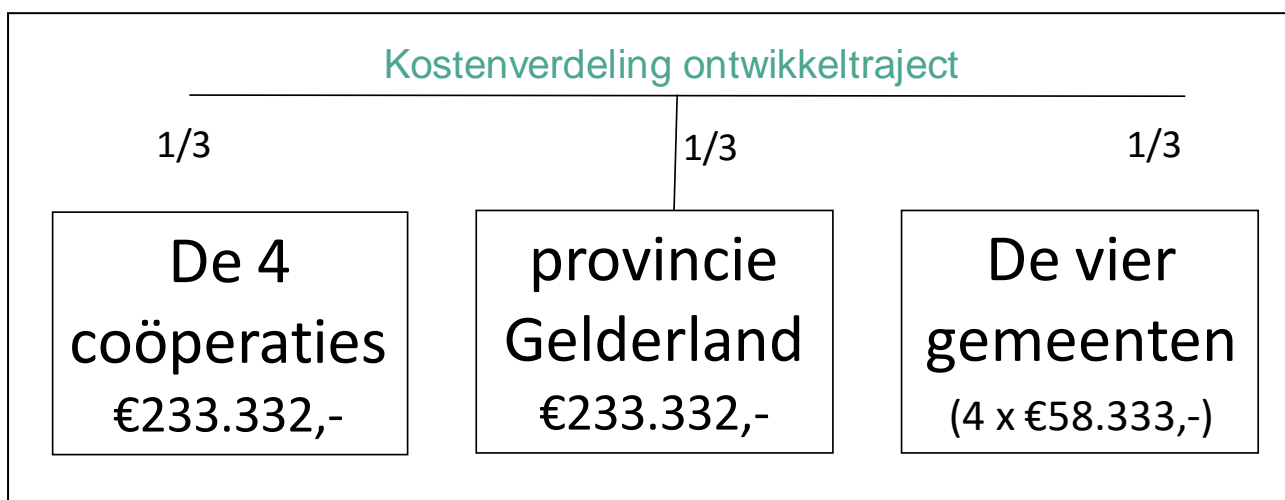
De revenuen van de windmolens komen ten goede aan direct omwonenden en sociaal-maatschappelijke doelen (bijvoorbeeld het verenigingsleven) in de Stedendriehoek. Gezien de beoogde locatie is Eefde daarbij een belangrijke kern. Zo profiteren ook niet-draagkrachtige inwoners van de molens.

Inwoners van de Stedendriehoek kunnen ook investeren in de molens. Zij krijgen hun inleg met rendement terug gedurende de exploitatieperiode van de windmolens. Praktijkervaring met windmolens in andere regio's laat zien dat dit momenteel interessanter is dan sparen bij een bank.

Welke (financiële) afspraken heeft IJsselwind met haar partners?

Gebaseerd op ervaringscijfers van REScoop (een koepelorganisatie van energiecoöperaties) bedragen de kosten voor het ontwikkeltraject van windmolens ca. €700.000,-. De vier energiecoöperaties achter IJsselwind hebben in 2015 samen met de provincie Gelderland en de ambtenaren en wethouders van de gemeenten Zutphen, Lochem, Voorst en Brummen de intentie uitgesproken om gezamenlijk dit bedrag op te brengen.

Hierbij is de gedachte dat de overheden risicodragende leningen verstrekken en dat de energiecoöperaties hun bijdragen realiseren door middel van ledenfinanciering en subsidies. In totaal hebben inmiddels een kleine 100 coöperatielieden een risicodragende lening aan IJsselwind verstrekt. De gemeenteraden van de vier gemeenten beslissen medio 2016 definitief over hun bijdrage aan IJsselwind.

Is IJsselwind de enige partij met plannen voor windmolens in deze regio?

Nee, er hebben reeds andere (commerciële) windontwikkelaars geboden op de grond in het gebied De Mars/Twentekanaal die momenteel in eigendom is van de provincie Gelderland.

Deel II Toelichting locatiekeuze De Mars/Twentekanaal

De keuze voor deze locatie is op basis van de volgende afwegingen gemaakt:

Locaties die voortkomen uit een door de vier energiecoöperaties doorlopen onderzoekstraject, genaamd Frisse Wind

Dit omvat onder andere de locaties De Mars/Twentekanaal (Lochem/Eefde), omgeving VAR, langs de A1 en op de Voorster Klei (Voorst), wind boven Veluwebos (Brummen), De Mars/Twentekanaal, Sprabanen, Zutphen Zuid langs de N314 (Zutphen).

Voldoende wind

In hele Stedendriehoek waait het op 100 meter hoogte gemiddeld 6 tot 6,5 m/s. Ruim voldoende voor windmolens.

Milieutechnische aspecten

Het adviesbureau RoyalHaskoning/DHV heeft op verzoek van de provincie Gelderland en IJsselwind de potentieel geschikte locaties voor windmolens onderzocht. Dit op basis van milieutechnische aspecten. Het resultaat van dit onderzoek, gecombineerd met de locaties uit het Frisse Wind proces, laat zien dat een burgerwindmolenpark op vier locaties mogelijk is: Sprabanen (valt in drie gemeenten), De Mars/Twentekanaal (Zutphen en Lochem), de Voorsterklei (Voorst) en een agrarisch gebied langs de oostgrens van Lochem (Bolksebeek), oostelijk van Exel.

In deze analyse is rekening gehouden met bestaande bewoning, Natura2000 gebieden, ganzenfoerageergebieden, de Gelderse Groene Ontwikkelingszone, het Gelders natuurnetwerk, externe veiligheid (bijv. ondergrondse gasleidingen, laagvliegroutes, hoogspanningsleidingen), etc..

Clustering met bestaande elementen in het landschap

In de provinciale wind- en omgevingsvisie is opgenomen dat clustering met bestaande elementen in het landschap gewenst is bij de ontwikkeling van windmolens. De locatie de Mars/Twentekanaal biedt deze clustering meer dan ander genoemde locaties, mede vanwege de bestaande drie windmolens op de Mars, de hoogspanningsverbinding en de schoorsteen van GMB.

Realisatiekans

Een belangrijk aspect hierbij is de vraag of er met de eigenaren van de grondstukken waarop de windmolens gepland staan een overeenkomst gesloten kan worden. Dit zal pas later in het proces duidelijk worden, maar ook in dit geval is de locatie De Mars/Twentekanaal interessanter dan de overige drie locaties. In het gebied van De Mars is IJsselwind door enkele partijen benaderd over een mogelijke windmolen op hun terrein. Eén partij is hieruit naar voren gekomen waar windmolens echt haalbaar lijken. Met deze partij is IJsselwind verder in gesprek.

Ten noorden van het Twentekanaal zijn de beoogde grondstukken in het bezit van de provincie en de gemeente Zutphen. Met deze partijen wordt verder verkend wat de mogelijkheden zijn voor realisatie van de windmolens.

In bestuurlijk overleg met wethouders en ambtenaren van de vier gemeenten, hebben zij aangegeven een positieve grondhouding te hebben ten opzicht van windontwikkeling op de locatie De Mars/Twentekanaal.

Kan windontwikkeling ook positief bijdragen aan het gebied waar ze komen te staan?

Voor de locatie De Mars/Twentekanaal worden door omwonenden de volgende potentiële positieve ontwikkelingen aangegeven:

- Aanleg van glasvezel internet, omdat gebied niet wordt bediend door kabelmaatschappijen;
- Aanbrengen van groenvoorziening om kaalslag bij Fort de Pol en lichtoverlast (o.a. door Aurubis) terug te dringen;
- Geluidwerende maatregelen tegen de nieuwe rondweg;
- Opknappen van de leegstaande boerderij (Meijerinkstraat 40) met een nieuwe functie voor de lokale gemeenschap;
- Een einde brengen aan de onzekerheid over alsmaar nieuwe ontwikkelingen in het gebied. Windmolens worden dan de laatste ontwikkeling, zodat bewoners rust krijgen.

Deel III Reacties op (onjuiste) beweringen rondom IJsselwind

door o.a. Eefde Tegen-wind

Locatie De Mars/Twentekanaal komt uit studie Bosch en van Rijn als niet geschikt naar voren.

In deze studie is alleen gekeken naar gronden in bezit van de gemeente Zutphen. De conclusie van Bosch en van Rijn was dat dit teveel overlast zou opleveren voor een grote groep omwonenden (binnen de zogenaamde 400 meter contour). Met name in het gebied Mettrayweg, Rustoordlaan, Deventerweg. IJsselwind zet ook in op gronden in het gebied met een ander eigenaar, bijvoorbeeld de grond in eigendom van de provincie Gelderland. Dit ook om de impact op de omgeving te minimaliseren.

Locatie De Mars/Twentekanaal is niet opgenomen in de provinciale windvisie.

Dat klopt, deze locatie stond wel in de concept versie van de provinciale windvisie, maar is uiteindelijk niet in de windvisie terecht gekomen. Dit komt omdat de gemeenten Zutphen en Lochem destijds nog geen standpunt hadden ingenomen over windontwikkeling op deze locatie. In de binnenkort te verschijnen herziening van de windvisie wordt deze locatie wel opgenomen.

De hoogte van de windmolens wordt geheimgehouden door IJsselwind.

De hoogte van de windmolens is nog niet bekend omdat deze pas bepaald kan worden wanneer de resultaten van de volgende rapportages bekend zijn:

- Milieueffectrapportage
- Wensen van omwonenden en het gebied waar revenuen heen gaan
- Totale businesscase
- Bestemmingsplan

Het draagvlakonderzoek wordt doelbewust vertraagd.

Dat klopt niet. Het draagvlakonderzoek is een breed onderzoek dat gaat over meer dan alleen "ja of nee" tegen de windmolens. Het gaat ook over eigen verantwoordelijkheid voor een duurzame toekomst en de mogelijkheid om met windmolens bij te dragen aan sociaal-maatschappelijke doelen in en rond het plangebied. Dit wordt momenteel uitgewerkt en vraagt om expertise op het gebied van draagvlakonderzoek van een onafhankelijke partij. IJsselwind heeft de gemeenten gevraagd om onafhankelijk opdrachtgever te zijn voor het draagvlakonderzoek.

Het draagvlakonderzoek is het allesbepalende onderzoek of er windmolens komen of niet.

Een draagvlakonderzoek is geen referendum. Het is een kwantificering van draagvlak voor de windmolenplannen. Het onderzoek levert waarschijnlijk een genuanceerd beeld op van het draagvlak en zal door de stakeholders (inwoners van de vier gemeenten, direct omwonenden, leden van de coöperaties, potentiële investeerders, politici, etc.) beschouwd moeten worden in samenhang met de uitkomsten van het participatiemodel, de milieueffectrapportage, de businesscase en duurzaamheidsambities van de stakeholders.

Er is onder bewoners geen draagvlak voor de plannen van IJsselwind.

Een groot deel van de direct omwonenden willen geen nieuwe ontwikkelingen meer in het gebied de Mars/Twentekanaal, zoals windmolens, een biomassacentrale of een toename van goederenvervoer via het spoor. Een aantal van de direct omwonenden verzet zich actief tegen de komst van de burgerwindmolens. Zij zijn verenigd onder de naam Eefde Tegenwind.

De eerste informatieavonden in het gebied en de regio Stedendriehoek wijzen uit dat een meerderheid van de inwoners in de regio voorstander is van een klein windmolenpark op de beoogde locatie. Tevens hebben de Algemene Vergaderingen van de vier energiecoöperaties hiermee ingestemd (1.000 leden). Van hen heeft ongeveer 100 leden reeds risicodragend in IJsselwind geïnvesteerd, om de lopende ontwikkelfase mogelijk te maken. Het draagvlakonderzoek zal moeten uitmaken hoe de verhoudingen precies liggen.

Energiecoöperaties spreken van maatschappelijke verantwoordelijkheid maar zijn ordinare ondernemers die grof geld verdienen aan de subsidie.

Dit is nogal een tendentieuze en onware bewering. De energiecoöperaties handelen zonder winstoogmerk en draaien hoofdzakelijk op vrijwilligers.

De prijs van duurzame energie is op dit moment nog hoger dan van fossiele stroom. Bij het realiseren van duurzame energieprojecten wordt door de coöperaties daarom gebruik gemaakt van stimuleringsregelingen en subsidies die door de overheid beschikbaar worden gesteld. Projecten voor bijvoorbeeld zonne-energie kunnen hierdoor net uit, bij wind kan een beperkt rendement worden gerealiseerd.

De minimumafstand van 400 meter tot woonhuizen leidt er toe dat er in het gehele gebied geen windturbines mogen worden geplaatst.

Een 400 meter zone om de beoogde 3 locaties van de geplande 3 molens, raakt slechts 1 woongebouw. Dat betreft de leegstaande boerderij aan de Meijerinkstraat 40 in Eefde (langs de rondweg). Deze boerderij, inclusief omliggende gronden, is eigendom van de provincie Gelderland. IJsselwind is met de provincie in onderhandeling over de verwerving van de boerderij en de gronden (de boerderij heeft geen woonbestemming).

Eind januari 2016 heeft de Provincie Gelderland haar Aanwijzingsbesluit voor rustgebied van winterganzen uitgeroepen. Dat houdt een zone in tot 300 meter landinwaarts waar geen windturbines geplaatst mogen worden.

De geplande molens staan veel verder dan 300 meter van het rustgebied voor ganzen.

Uit het Rapport van Bosch en Van Rijn uit 2013 is gebleken dat het gebied net ten noorden van De Mars vol ligt met gasleidingen .

Door de beheerders van gasleidingen wordt een veiligheidscontour van 190 m aangehouden. Dit is een risicovrije zone waarbij er van wordt uitgegaan dat falen van een windmolen geen effect kan hebben op de gasleiding. De risicocontour is geen minimale afstandsnorm. Leidingbeheerders houden ook geen minimale afstandsnorm aan. Een initiatiefnemer moet voor de specifieke locatie met een veiligheidsberekening aantonen dat het risico op falen van de gasleiding met niet meer dan 10% toeneemt.

De Gasunie kan dan toestemming geven dichters dan 190 m van de gasleiding een molen te realiseren. Berekeningen van Bosch en van Rijn tonen aan dat dit realistisch is voor de geplande molens van IJsselwind. De Gasunie moet hier nog definitief over beslissen.

Uit het Rapport van Bosch en Van Rijn uit 2013 blijkt dat over en langs De Mars hoogspanningsleidingen lopen waardoor aan die kant van het Twentekanaal of op De Mars of Fort de Pol windturbines uitgesloten zijn.

Voor hoogspanningsleidingen geldt hetzelfde als voor gasleidingen. De risicocontour is 150 m. Op grond van veiligheidsberekeningen kan hiervan worden afgeweken. Het gaat niet om de afstand, maar om het risico.

Op de kop naast de nieuwe brugopgang is een LPG-vulstation geplaatst, bufferzone 150 m, zodat dit nog een extra argument is waarom het daar niet kan.

De afstand van de molen die dichtst bij LPG station gepland is bedraagt minimaal 200 meter.

Ook gelden nog de Natura 2000 zone en de nieuwe Groen-ontwikkelingszone die door de Provincie Gelderland in de laatste Omgevingsvisie zijn opgenomen.

Er wordt ecologisch onderzoek (inclusief veldonderzoek ganzen en vleermuizen) verricht naar de mogelijke effecten van de windmolens. Daarbij wordt expliciet gekeken naar de natuurgebieden inclusief de bijbehorende beschermingszones. Door RoyalHaskoning/DHV zijn de beoogde locaties in het kader van de actualisatie van de windvisie beoordeeld op alle natuurbeleid. Daaruit blijkt dat deze locaties geschikt zijn.

De enquête gehouden onder de bevolking leert dat van de omwonenden 75% tegen is.

Het gaat hierbij niet om een representatief onderzoek onder bewoners, maar om een online enquête op de website van Eefde Tegenwind. Daarnaast wordt in de enquête op de website een deels onjuiste voorstelling gegeven van het plan IJsselwind.

Fort de Pol is een voormalige stortplaats waarvan de sanering nog niet is afgerond.

Opmerkelijk dat dit niet is onderkend door de coöperaties en ze gewoon 2 windturbines op Fort de Pol projecteren.

Er is nooit sprake geweest om molens op Fort de Pol te realiseren.

Vijf windturbines tot 180 á 200 meter tiphoogte (anderhalf keer de huidige 3 turbines!) vervuilen in ernstige mate het IJssellandschap, een prachtig landschap dat vraagt om bescherming en versterking, ook voor de lokale economie.

Inmiddels is duidelijk dat het om 3 molens gaat. Het is niet realistisch dat molens zo hoog zullen worden (waarschijnlijk lager dan 150 m) . De huidige molens zouden volgens die redenering ook al het landschap en de economie verzwakken...

Toerisme in zowel Zutphen als Eefde wordt bij realisatie zeer nadelig beïnvloed: plaatsing kost bijvoorbeeld werkgelegenheid in plaats van toename te bewerkstelligen.

Voor zover bekend is er geen enkele aanwijzing dat de bestaande windmolens op de Mars een negatief effect hebben (gehad) op het toerisme. Er is ook geen enkele aanwijzing dat de plaatsing van nieuwe molens hier wel een effect op heeft.

Het aandeel in de totale lokale energievraag is marginaal: 1 turbine levert in zowel Zutphen als in Brummen nog geen 1% van de totale energiebehoefte.

3 Windmolens leveren een hoeveelheid stroom die gelijk staat aan het verbruik van ca 10% van de huishoudens in de 4 gemeenten. Voor het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen maakt het geen verschil of de opgewekte stroom wordt gebruikt door huishoudens of bedrijven.

De lastendruk is zeer hoog in Eefde en directe omgeving terwijl de andere delen van Lochem, Zutphen, Voorst en Brummen minder last gaan ervaren maar wel gelijkelijk mee willen profiteren van de lusten.

Uitgangspunt IJsselwind is het gebied dat de meeste effecten ervaart ook meer profiteert van de opbrengsten. Dat houdt in dat bewoners in plangebied de Mars/Twentekanaal en Eefde een groter deel van de revenuen van de windmolens zullen ontvangen.

Windturbines veroorzaken ware slachtingen onder vogels, zeker op deze plek.

Onderdeel van de MER is vogelonderzoek door bureau Waardenburg in het plangebied. Het onderzoek is in mei 2016 afgerond en laat zien dat vliegroute van ganzen/watervogels niet door de geplande locatie van de molens gaat.

Windturbines zijn levensgevaarlijk als het gevoren heeft (rondslingerende ijsafzetting).

Bij ijsafzetting worden de molens stopgezet zodat dit gevaar niet optreedt.

De slagschaduw die de wieken veroorzaken belasten veel huizen en dus de bewoners IJsselwind past stilstandvoorziening toe, waarbij molens automatische tijdelijk worden stilgezet wanneer schaduw een woning raakt.

Het risico dat de windturbines nooit meer opgeruimd worden is reëel.

In de begroting/exploitatie worden reservering gemaakt voor de kosten voor het afbreken van de molens na 20 jaar. Dit is onderdeel van het plan en hierover worden afspraken gemaakt met de grondeigenaren en de overheden. De angst dat de molens niet worden opgeruimd is niet reëel.

Door windmolens daalt de woningwaarde van omliggende huizen.

De waardedaling van woningen rond windmolens bedraagt gemiddeld 1,4 tot 2,3 procent blijkt uit een analyse van 2,2 miljoen Nederlandse huizentransacties tussen 1985 en 2012. Bij de hoogste nieuwe windmolens loopt het verlies op tot 5 procent of meer.

'Per specifiek geval kan het anders uitpakken', zegt huizenmarkteconoom en hoofddocent aan de Universiteit van Amsterdam Martijn Droës, die met collega Hans Koster van de Vrije Universiteit de waardedaling in 2014 onderzocht. Daarbij is het volgens Dröes opvallend dat de plaatsing van extra windmolens, naast bestaande windmolens, niet zorgt voor een extra prijsdaling.

Bron: <http://papers.tinbergen.nl/14124.pdf>

Windmolens veroorzaken gezondheidsschade bij omwonenden

Op 6 mei 2016 publiceerde De Correspondent een factcheck waarin deze bewering werd onderzocht op basis van alle beschikbare onderzoeken. Daaruit kwam het volgende naar voren:

Mensen claimen op twee manier hinder te ondervinden van windmolens:

- Via infrason geluid, dat voor een onrustig gevoel, ademhalingsproblemen of zelfs problemen met de stoelgang zou zorgen;
- Via hoorbare geluiden (herrie van de rotorbladen) en visuele effecten (slagschaduw), die onder andere voor slaapproblemen zouden zorgen.

Over infrason geluid is de factcheck duidelijk: voor de vermeende negatieve gezondheidseffecten van dit type geluid ontbreekt ieder bewijs.

Er zijn gezondheidsstudies die slaap- en stressklachten meten bij omwonenden. Anderzijds is er veel commentaar op deze studies waarbij de werkelijke rol van het windmolengeluid in twijfel wordt getrokken en er wordt gewezen op psychologisch effecten. Het is opvallend dat het ontstaan van klachten door windmolengeluid vooral afhankelijk lijkt van iemands vooringenomen houding ten opzichte van de molens.

Omwonenden staan soms negatief tegenover windmolens. Het is verstandig om deze klachten niet weg te redeneren.

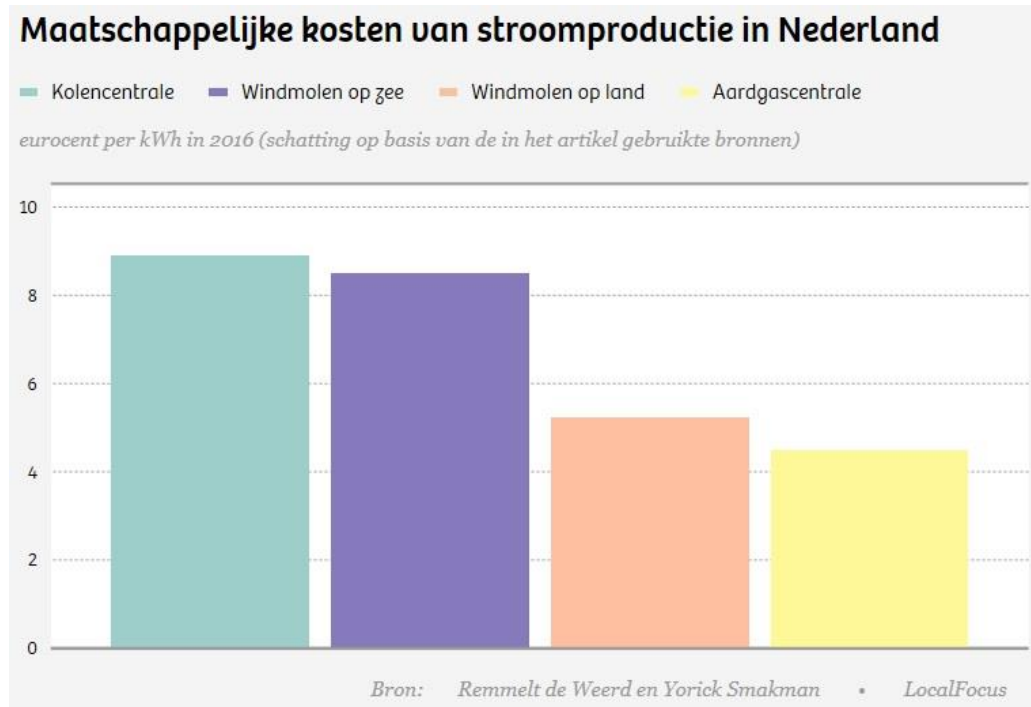
Bron: <https://decorrespondent.nl/4456/Factcheck-Windmolens-veroorzaken-gezondheidsschade-bij-omwonenden/130241982112-cf0edd7b>

Windmolens draaien op subsidie.

Op 25 maart 2016 publiceerde De Correspondent een factcheck waarin deze bewering werd onderzocht op basis van alle beschikbare onderzoeken. Daaruit kwam naar voren dat het bouwen van windmolens zonder subsidie momenteel nog niet interessant is.

Zijn de kosten voor 'de belastingbetaler' dan ook hoger bij windmolens dan bij fossiele stroom? Nee, dat meestal niet. Windmolens op land kosten maatschappelijk gezien het minste, op gascentrales na.

Zie afbeelding volgende pagina.

Bron: <https://decorrespondent.nl/4222/Factcheck-Windmolens-draaien-op-subsidie/466698305194-a44bd6fc>

Thorium als duurzame energiebron in plaats van windmolens.

Thorium wordt genoemd als mogelijk alternatief voor kerncentrales en duurzame energieopwekking door windmolens. Er bestaan momenteel geen thoriumcentrales. China is op het moment als eerste land bezig met de bouw van zo'n reactor naar het voorbeeld van de Amerikanen uit de jaren zestig. Er zullen nog veel problemen rond o.a. veiligheid en radioactief afval moeten worden opgelost voordat dit als een reëel alternatief kan worden beschouwd.

Er zijn voldoende alternatieven voorhanden mocht je willen minderen met fossiele energie: stimuleer bijvoorbeeld zonnepanelen op (huur-)woningen en bedrijfspanden.

De opgave voor energieneutraal is enorm. Daarbij gaat het niet om de keuze tussen zon of wind als alternatief voor fossiele brandstoffen maar zullen alle mogelijkheden moeten worden betrokken (naast inzet op energiebesparing ook het stapelen van zon, wind, waterkracht, aardwarmte en toepassingen van nieuwe technologieën).

De vier energiecoöperaties achter IJsselwind staan open voor nieuwe technieken op het gebied van duurzame opwekking. Zo experimenteert Lochem met waterkracht in de Berkel en past Brummen energie een innovatieve techniek van zonnefolie op een stortplaats toe.

Met interesse kijken de energiecoöperaties naar nieuwe ontwikkelingen. Veel hiervan zit nog in de ideefase en heeft zich nog niet in de praktijk bewezen. Daarop wachten is voor de coöperaties geen optie. Windenergie is met de huidige stand van de techniek de meest effectieve vorm van duurzame energieopwekking.